

Hajós és Krúdy barátságáról

A Nap című politikai napilapban jelent meg 1908. május 2-án a következő néhány sor:

„Hajós Alfréd műépítész holnap, vasárnap 12 órákor tartja esküvőjét Blockner Vilma kisasszonnyal a Dohány utcai templomban.”

Az 1896-os athéni olimpia kétszeres úszóbajnokának felesége – a régi asszonyok jó szokása szerint – gondosan megőrizte a táviratokat, amelyeket az ifjú pár kapott, majd később bekötötte, és így helyezte el értékei között. A sors különös véletlene, hogy a „kapcsos-könyv” túlélte a két világháborút és túlélte őket magukat is.

A Hajós-hagyaték relikviája valóságos kis történelem. A kor neves embereinek jókívánságait őrzi a több mint 200 távirat, amelyeket a Teréz körút 37.-be vagy a Royal Szállodába címeztek a jó barátok. Írók, művészek, politikusok, orvosok, kereskedők, sporttársak ölelték át gondolatban első olimpiai bajnokunkat, aki 1904-ben már visszavonult a versenyzéstől.

Miről is árulkodik a „kapcsos könyv”, ez a lila fedelű, vaskos borítású Hajós-dokumentum? A borítólapon aranyozott betűk jelzik a házasságkötés idejét, föllötte a felirat: „Vilma – Alfréd”. S aztán, ahogy a táviratok között lapozgatunk, egyszer csak a szemünkbe ötlök egy név – Krúdy Gyuláé.

Hajós és Krúdy barátságáról szinte semmit sem tudunk. Mindössze hét szó maradt fenn kapcsolatukról:

„Boldogságodban igaz örömmel osztozunk, Krúdy és felesége.”

Már az is érdekes, hogy Hajós is, Krúdy is ugyanabban az évben, 1878-ban született. Krúdy Nyíregyházán, Hajós Budapesten. 1908-ban mindketten harmincvesek. Hogy miképpen ismerkedtek meg? Erre nincs pontos adatunk, de biztosra vehetjük, hogy Krúdy, aki már gye-

rekkorában rajongott a sportért, érdeklődéssel kísérte Hajós olimpiai szereplését.

Krúdy Zsuzsa írja Apám, Szindbád című könyvében: „Diáktársaival gyakran járt korcsolyázni a Poprád folyóra. Egyik alkalommal vigyázatlanságból beleesett egy halászlébe. Bajtársai és egy öreg halász csak nagy ügyel-bajjal tudták kimenteni, egy alább tátongó, másik léken alányúlva, a jég alatt hempergő tizenhárom éves fiút.”

„Tizenhat esztendőskoromban nehéz kardokkal, derékgimmetelenül párbajoztam a huszárlaktanyában, s nem is csodálkoztam, hogy ép bőrrel megúsztam.” – Ez már Krúdy visszaemlékezése fiatalokáról.

Látszólag ellentmond az előbbinek, hogy nyolcadik osztályos bizonyítványában ezt olvashatjuk: „Tornásztól felmentve.”

„Egy jó fejfel kimagaslott az átlagemberek közül” – olvashatjuk az íróról öccse, Péter emlékezéseiben. (Kilencven-egynéhány kiló volt és száznyolcvankilenc centiméter magas. – K. A.) „Alacsony ajtóknál, falusi mestergerendákban, víg dísznótorokon, hetekig tartó lakodalmakon sokszor bevágta a fejét. Bizony, ámulták-bámulták toldias erejét.”

Megbízható forrásokból tudjuk, hogy Krúdy Gyula nagyon kedvelte az akkoriban divatos sportokat, például a vadászatot és az agarászatot. Előszeretettel lovagolt. Már gyermekkorában pónilovat kapott az édesapjától. Nyáron úszott, télen korcsolyázott.

Krúdy Mária, az író harmadik lánya fogalmazott így: „Fogalmam sincs, mikor tanult meg úszni. Arra viszont emlékszem, hogy amikor csak szerét tehettem, fel-feljárógattam a vívótermekbe, leült egy kicsit szemlélődni és elbeszélgettem a híres magyar mesterekkel.”

A Pesti Napló 1933. január 10-i számában jelent meg egy

Krúdy-tárca a Marhahús barátja címmel. Ebben olvashatjuk: „A fogadói bölcsesség szerint, amely a saját konyháját védelmezi: sok része volt az öreg Keresztessy vívómesternek az étvágy fokozásában vagy csökkentésében. Oly napokon, amikor a vívógyakorlat és a céllövészet kifogástalanul sikerült, a mester megdicsérte tanítványát: Szemere úrnak kevés kifogásolnivalója volt a marhahúson. De viszont voltak napok, amikor sehogy se volt szabályos egyetlen prim- sőt traverzánvágás sem, a vívótör is célt tévesztett, a pisztolygolyó a céltábla helyett a falba fúródott, hogy halálra ijessze a szomszéd lakót...”

Hol találkozhatott Hajós és Krúdy?

Krúdy Mária szerint a Dohány utcai Otthon Körben és a Fészek Klubban alakult ki közöttük szoros barátság. Móríc Zsigmond, Bródy Sándor, Szép Ernő, Csergő Hugó, Lázár Miklós, csupa neves ember járt ide. „Apám nagyon szerette az érdekes, színes, sokoldalú embereket. Hajós, aki a sportban és a hivatásában is maradandót alkotott, nem hiányozhatott a baráti köréből.”

Ha analógiákat keresünk ketőjük életében, akkor Krúdynál is, Hajósnál is sokat mond ez a szó: Margitsziget. Krúdy éveken keresztül József nádor egykori kastélyában, a Margitszigeten lakott, és nagyon szerette „birodalmát”. „Hacsak tehettem, bejárta. Lassan, figyelve sétált. Szokása volt meg-megállni... Ilyenkor derekát vastag bambuszbotjára támasztotta...” (Krúdy Zsuzsa) Remekművek születtek a keze alatt a szilfák és a juharfák árnyékában. Szenvedélyesen kutatta, magyarázta a sziget történetét.

„A szigeti kellemességekhez tartozott a dunai fürdés – folytatta az író legkisebb lánya. – Akkor még nem volt olyan mély a víz a part mellett, csak később kotorták ki a

medret. Szüleim a Dunán keresztül jártak Óbudára bevásárolni.”

A jó barát és kortárs Hajós Alfréd fő műve, a sportuszoda ma is áll azon a helyen, ahol Krúdy magányos sétái közben oly gyakran megfordult. A sors furcsa játéka, hogy szinte abban az időben (1930 elején), amikor elkezdődtek a Nemzeti (ma Hajós Alfréd) Sportuszoda építési munkálatai, Krúdy családjával Óbudára költözött.

Krúdy, aki mindennapos vendég volt a margitszigeti gyógyfürdőben, súlyos betegsége miatt már nem vehetett részt a sportuszoda felavatási ünnepségén.

A Magyar Hírlap 1931. december 25-i számában, két évvel halála előtt írta Krúdy Óbuda jövőjéről:

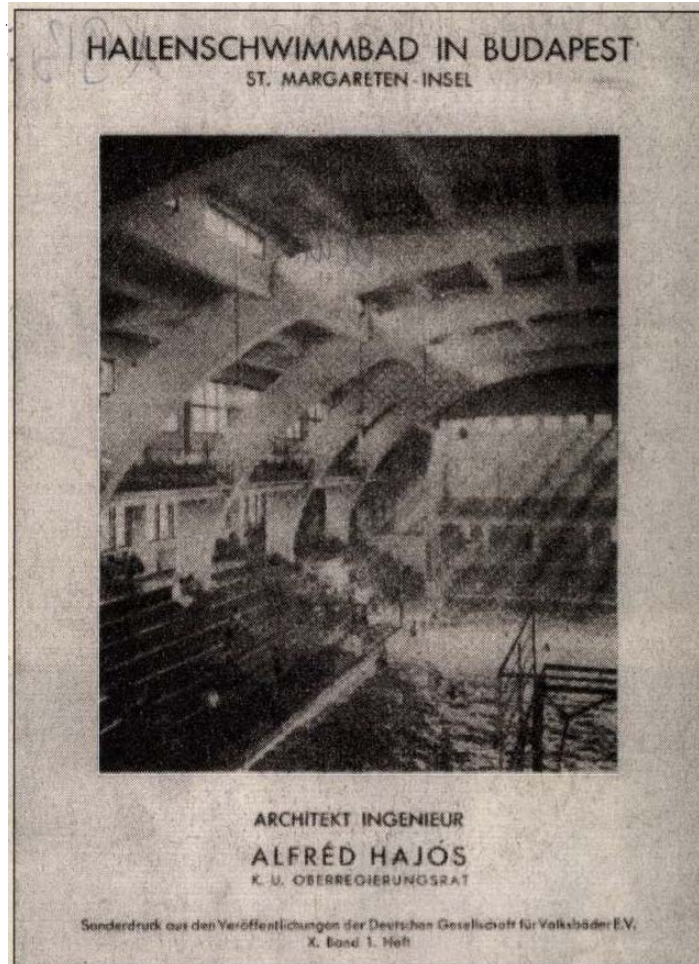
„...A harmadik terv volna a Nemzeti Stadion építése az Óbudai-szigetre. Ez a sportolónak szentelt csodaépítmény már csak azért is inkább tétetnék ide, mint a tervbe vett Ferencvárosba, mert hisz erre vezet a külföldre vivő bécsi út. Erre, Óbuda felé kell jönnie a fővárosba minden idegennek, aki megcsodálná a Nemzeti Stadiont!”

Egymás mellé állíthatjuk a háborúról alkotott véleményüket is. Krúdy így ír 1916-ban:

„De jó lett volna akkor tartózkodni a földön, midőn nem volt háború, midőn legfeljebb gutaütés, végelgyengülés, lovagi párbaj, vagy szerelmi búbanat szokott véget vetni az életnek... De jó lett volna akkoriban Pesten járni, amikor valódi krinolinban repült a dáma... senki sem sietett, csak a lóvasút...”

1953-ban, 75. születésnapján Hajós Alfréd barátai körében így vallott az életről:

„Millió ember halála, felbecsülhetetlen értékek pusztultak el. S mire véget ért a katalizma,

maga elé meredt az emberiség. Vajon mi történt? Nincs rá felelet... Porszemek vagyunk ebben az egész világot átformáló viharban. S mégis! Minden ember ösztönös hajlama, hogy a földre szálljon, folytassa létezését...”

Krúdy sportszeretete közismert volt. A magyar sportolók győzelmeinek mindig hangot adó író több cikkében foglalkozott a testnevelés fontosságával is. „A csodálatos sport... amelyet megszeretni és véle... egész életen át foglalkozni megóvást jegegyez a férfikor bánataitól, a férfikor csüggedéseitől és az öregség tehetetlenségétől” – írta 1922-ben. Majd így folytatta: „A testedző sport szenvedélyé váló fokozása a legjobb örökség,

amelyet gyermekeinkre hagyhatunk. Nem kerülhet mélyen az élet válságaiba fiatal ember, akinek legjobb barátja a diszkosz és a kard... A sportok a lélek jegesfürdői, a test örökös orvosai.”

S írta mindezt Krúdy abban az időben, amikor – s itt Hajós Alfréd egyik leveléből idézünk: „nemcsak hogy nem becsülték, hanem le is nézték a sportban elért sikereket, s arról, hogy a hatóságok áldozatot hozzanak még álmodni sem mertünk”.

Hajós Alfréd születésének 118. jubileumát ünnepeltük február 1-jén. Sportolónk az atlantai olimpiára készülnek. E kettős alkalom iratva velünk a fentieket, hogy erőt meríthessünk Hajós és Krúdy életművéből.

Kó András